Մանգումէի Էֆֆեար սէնէտէ 300 Նիւսխէ վէ-բիլիպ, սէնէվի գըյմէթի Իսթանպոլ իչին 250 ղրշ. վէ ալթը այլըղը 125 ղրշ. վէ Թաշրալար իչին բօսթա բարասը իչինէտէ օլարագ, սէնէվի գըյմէթի սաղ ագէֆ 250 վէ ալթը այլըղը սախի 125 ղրշ. տուր։

Վէ պէհէր Նիւսխէսի 40 բարաեա սաթըլըր։

Մանգումէի Էֆֆեար

ՄԻԻՆԱՏԻ

Իլանաթըն պէհէր սաթը-ըը իչին պիրինճի էֆֆա 3 իքինճի էֆֆա 2, վէ հա-չիւնճիւ վէ սայիր էֆֆա-լար իչին 1էր ղրշ։ Իլան սը-բասընա գօնուլմասան ի-լանըն սաթըը 3ղշ. տուր։

Մէքթուպ վէ սայիրէ Գալաթատա Բէյնճէմպիհ բազարընտա վագը Ն. 29 Իսսի խանընտա Կարա-պէտ Ց. Փանոսեան համ-նէ կէօնդէրիլէճէք տիր։

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՑԷ ՎԷ ՄԷՎԱՏՏԸ ՍԱՑԻՐԷ

ԵԼՏԻՆՃԻ ՍԷՆԷ ١٢٨٩ ՐԷՃԷՊ ٢٠ | 1872 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 11 ԲԱԶԱՐ ԻՐԹԼՍԻ | ԱԼԱՖՐԱՆԿԱ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 23 | ՆԻՒՄԷՐՕ 1991

ԻԼԱՆԱԹ
LOYD SUISSE
ԼՈՅՏ ՍՈՒԻՍ

ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

ՎԻՆԹԷՐԹՈՒՐՏԱ

ԱԼԷՔՍԱՆՏՐ ԲԷՔՄԷԶ

Մէղքիւր գումբանեանըն Իսթանպոլ-տաքի ամէնթօլարը, դարա, տէնիզ վէ չայ իւզերինէ մալէր սիքուրթա թութմաեա բուխասթլարը վար տըր։

Պու պապատէ թաֆսիլի մալիւմաթ ալ-մադ խթէեէնլէրին, սահիպի իմզալարա միւրաճաաթ իյլէմէլէրի։

ՀԷՐՄԱՆ ՀԷԼՊԻՆԿ
Ճէնէրալ Ամէնթօ
Գարանթինա սոգ. Ն. 2

ԱԼԷՔՍԱՆՏՐ ԲԷԲՄԷԶ
Ամէնթօ
Պաղչէ դարու
Իսթանպոլ

Les annonces et abonnements pour la France sont reçus exclusivement chez MM. Orain et Micoud à Paris, Rue Rochechouart, N° 7.

1862 ՍԷՆԷՏԷՍԻՆ ԼՕՆՏՐԱՏԱ ՔԻԻՇԱՏ
ՕԼՈՒՆԱՆ ՍԷՐԿԻԻ ՈՒՄՈՒՄԻՏԷ
ՄԻՒԲԵԱՖԱԹ ԱԽՋ ԻԹՄԻՇ

Օ ՏԸ ՄԷԼԻՍ ՏԷ ԳԱՐՄ

Մէղքիւր մուալիճէ, տամլտեա, քէօթ-ըլուտիկէ, տէնիզ խասթալըղընա, գէլէրա-եա, պուղուեա, պաեըլմա, հազմըղլըղա սանճրեա վէ սայիր խասթալըղլարա զար-ջը պիրէպիր տիր։

ՊՕԱՅԵԷ

ՏԷ ԳԱՐՄԸՆ պիրիճէք խալէֆի
Բարիս, 14, Թարան սոգաղը
Պաշլըճա մաղազալարտա տէբօղիթօսու վար։

Պէրլինէ Դ-ոէեաֆ-Ռ, Հավըր Եէղբօղէնօռա

1868

EAU DES FEES

Օ ՏԷ ՖԷ

1867 Էքզբօղիսիօնունտա եալընըզ տօք-թօր ՄՕՐԷԼԻՆ ուսուլի իւզրէ թէրթիպ ի-տիրմիշ օլան մէղքիւր Օ ՏԷ ՖԷ թապիէ օ-լունան սու դապուլ օլունմուշ տուր։

Մէղքիւր սու, սագալ վէ սաչլարը պօ-եալամաղ մէսէլէսինի զաթի սուրէթտէ հալ իյլէմիշ տիր։ Սահիհէն տիկէպիրիկ քի, էհլի քիմեալար, սագալ վէ սաչլարըն պօեանմասը իչին պունտան զիեատէ պիր շէյ լազատ իտէմէզսէր։ Մէղքիւր սու, սաչ վէ սագալ պօեամաղ իչին հէր կիւն էհալիյէ վերիլմէքտէ օլան ֆէնա վէ հաթթա զարարը մուալիճէյէ տալա պէնզէմէզ։ Գուլ-լանմասը տախի գօլայ տըր, շէօյլէ քի, պիր ատամ, մէղքիւր Օ ՏԷ ՖԷ սուեու իլէ քէն-տու սաչ վէ սագալընը քէնտիսի պօեալա-պիլիր։

ՄԱՏԱՄ ՍԱՌԱ ՖԷԼԻԹՕ

Մէղքիւր թէհլիւքէսիզ չաեան սուեու էհալի իչինտէ եայմըշ տըր։

Ռ-ռո-Դ Դրէեէ, 43 Բիշէ սոգաղը

Քէպա պուլունուր Բարիսին վէ Ֆրանսա էեալէթլէրինտէքի վէ մէմալիքի էճնէպլիյէ պաշլըճա բէյրուքէր վէ լավանտամը մաղա-ղալարընտա։

NORTH BRITISH AND MERCANTILE

A. D.

1809

ԵԱՆԿԸՆ ԻԶԻՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ

ՆՕՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՌԲԸՆԹԱՅԼ

	(Լիր. Ինկ)
Ասըլ սէրմայէ	2,000,000
Թարիխէ տէկին սէրմայը իհթիեաթիյէ Լ. Ս. 528,803	
Քեարտան արթըրըլմըշ օլան 250,000	
Եանղըն շիւպէսինին եըլըգ իրատը	708,000

Ի՛զ պու գումբանեա 1809 տա, եանի պունտան 62 սէնէ էվվել թէշքիլ օլունմուշ օլուպ, վէ քէնտի սէրմայէսինտէն մաատէ քեարտան արթըրըգը պիւյիւք մէպլաղ իլէ տիւնեանըն էն պիւյիւք շիրքէթլէրին սըրասընա կէչմիշ տիր։

Կէրէք էհալինին քէնտի մաղազասընտա, վէ կէրէք Իսթանպոլ վէ Գալաթա կիւմրիւքլէրինտէ պուլունան մալլէրի վէ կէրէք էվ, մաղազա վէ էպնէյի սայիրէ վէ էշեա, քէօյլէրտէ վէ եախօտ շէհիր իչինտէ սիկուրթա իթմէքչին իլան իտէր։

Սիկուրթա Թութմագ իսթէյէնլէր, Գալաթատա Գէորգ պէյ խանընտա Ն. 9, մէղքիւր գումբանեա Թարաֆընտան գուտրէթի քեամիլէսի պուլու-նան աճէնթի Մ. ՈՒԼԵԱՄ Ր. ՍՈՒԱՆ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի։

ԷՎԼԻՆԱ ԲՕՄԱՏԱՍԸ

Մէղքիւր բօմատա սաչլարըն տէօք իւ-մէսինի մէն իթտիքտէն պաշգա, սաչլա-րա պիր կիւզէլլիք վէրիր օլուպ, խասթալըգ վէ եախօտ իսթիեարլըգ սէպէպ-պինտէն սաչլարընը զայպ իթմիշ օլան-լար իչին, չիմտիյէ գատար իճատ իտիլ-միշ օլան իլաճլարընն պաշլըճասը տըր։

Էվլինա բօմատասը ազ վագըթ զար-ֆընտա սաչլարընն տէօքիւմէսինի մէն իտիպ, քէօքլէրինի գուվվէթլէնտիրիր վէ սաչլարա քէնտի էվվելքի ըէնկլէրի-նի քէսպ իթտիրիր։ Ազ վագըթ զար-ֆընտա սաչլարընն ուզանմասը իչին մէղ-քիւր բօմատա իլէ, սագալ վէ սաչ ի-չին մախսուս օլան բօմատա իսթիմալ օլունմալը տըր։ Մէղքիւր իլաճլարը պիր իքի հաֆթա՝ իսթիմալ իյլէմիշ օլան 17 չաղընտա տէլիգանլըլար, ուզուն վէ իրէք կիպի սագալարա մալիք օր-մուշլար տըր։

Մէղքիւր էվլինա բօմատասը, Գա-լաթատա Եիւքսէք գալտըրըմա Մ. Վէ-ուչ վէ գումբանեասընըն 68 Նիւմէրօլու էճզախանէսինտէ սաթըլըր։

ԷՎԼԻՈՊ ԻՍԹԻԳՐԱՋԱԹը ՊԻԼԵԷԹԼԷՐԻ

Պահճէ գարու Էմթաա կէօմրիւկիւ ճատտէսի Նօ. 26 մաղազատա հէր նէ-վի իսթիգրազ պիլէթլէրի վէ իքրամի-յէլի պիլէթլէր սաթըլըը վէ սաթըն ա-լընը, գուրօնլարըն վէ բիեանդօսու իսապէթ իսէնլէրին պէտէլլէրի տախի չօգ մինասիպ պիր ֆիյաթ իլէ ըսգօն-թօ օլունուր։

Սահիպի իմզա վատ իտէր մաղա-զայի մէղքիւրէ թէչրիճ իտէն զաթլա-րա թաֆսիլի մալիւմաթլար վիրմէյէ, պունտան մաատա ճէմի Էվրօպա իս-թիգրազլարընն վէ պուրա չըմէնտըֆէ-րին պաշլանկըճընտան պէրու չէքիլէն քուրրալարընը թէքմիլ զազէթալարը մէվճուտ պուլունտուղունտան, վատ իտէր եէտլէրինտէ պիլեէթի պուլու-նան զաթլարա, հէր նէվի պիլեէթլէ-րինին իլքինտէն պէրու չէքիլէն քուր-բալարընը մուայէնէ իթմէյէ, զիրա չօգ պիլեէթլէր գազանմըշ օլարագ, գա-զանաճագ իւմիտի իլէ էհալի եէտին-տէ հըգզ օլունմագտա տըր։

1872 օգոստոս 24

Ղուկաս Ց. Երկանեան

ՊԱՆԴԱ

Ժ. Տ. ՃԱՆԷԹՕ ՎԷ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱ

Գալաթա, Գօմիսիօն խան, Ն. 16

Իգրամիյէլի Իսթիգրազ պիլէթլէրի, գու-բօնլար վէ պանքնօթլար սաթըն ալընը վէ սաթըլըը, քէզա, 1872 հոկտեմբեր 1 տէ չէքիլէճէք օլան բիանդօսու միւթէպլէր թու-թուլմագ իւզրէ, Բումէլի տէմիր եօլ սէ-հիմլէրինին բըրօմէսլէրի պիր վէ իւչ չէյ-րէք սէեազ մէճիմիեէեէ սաթըլըը։ Մէղ-քիւր բիանդօսու 350 պիլէթ գազանաճագ օլուպ, էն պէօյիւք իքրամիյէ իսկ, 300,000 ֆըրանք տըր։ Մէղքիւր բըրօմէսլէր, 400 էր ֆըրանք տախի գազանըրլար, հէր քէ-մին նիւմէրօսու գազանաճագ օլուր իսկ, մէղքիւր մաղազաեա միւրաճաաթ իյլէտի-յինտէ, Օսմանլը պանգասընընն ուսուլի վէհ-հիւզրէ վէ անա պիլէթինին ֆիեաթընը ալ-տրզտան սոնրա, գազանան մէսլաղը ալոգ իտէր։

80 բըրօմէս ալանա, իգրամիյէ օլարագ, Պուքրէշ չէհրին պիր անա պիլէթի վիրիլիր։

Եէնիտէն սաթանլարա, եիւզտէ օն իգ-րամ օլունուր։

Պէեանէ հաճաթ օլմատըղը իւզրէ, մէղ-քիւր մաղազա, բըրօմէսլէրինի սաթտըղը սէհիմլէր քէնտի մալի տիր, պունտան տա մաատա, միւչթէրիկլերին հէր նէվի մաթ-լուպաթընը եէրինէ վարտըրապիլիր։

Տէրսաատէթ տուխան Ըէժի իտա-ըէսինին հէր պիր իգթիզա իտէն մա-հալլէրինճէ մէմուր վէ հատէմէլէրի նասպ վէ թալին օլունմուշ օլտուղուն-տան պունտան պէօյլէ իտարէյի մէղ-քիւրէյէ մէմուրիյէթ թալեպի իչուն կէլուպ նաֆիլէ եօրկունլուգ չէքմէմէ-լէրինէ տայիր ճիւմլէյէ իլան օլունուր։

ՏԻՒՐՊԻՆԻ Ա.ՇԳ

Վ Է

ՄԱՀՊՈՒՊԷԻ ՄԻԼԷԼ

ՕԹՈՒԶ ՊԻՐ ԿԻԻՆԷ ԹԱԳՍԻՄ ՕԼՈՒՆՅՈՒՇ

ՏԸՐ

ՄՈՒՀԱՐՐԻՐԻ Վ.ԻԶԷՆ ԹԻԼԲԻԵԱՆ

ՍԱՀՊ ՎԷ ՄԻՆԹԷՇԻՐ Ա. Գ. Թ.

Իշ պու Տիւրպինի աշգ վէ մահպու-պէի միլէլ նամ հիքայէ օն գըթատան իպարէթ օլուպ պէհէր հաֆթա պիրէր գըթա չըգաճագ տըր։ Իշ պու հիքա-յէնին 1, 2, 3, 4, 5 6, 7, 8 ճի վէ 9ճու ճիլտէրի չըգմըշ օլուպ, սաթըլըը հէր էրմէնի քիթապճըլար եանընտա, Քէօր-բիւ պաշընտա Պարագատա վէ զազէ-թա սաթըճըլար մարիֆէթի իլէ։

ՖԻԳ 2 ՂՇ.

ՎՐԷԺ

ՎԷՊ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ

Ե Ի

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ

ԳՐԵՑ Տ. Լ.

ՏԷՐ ԵԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ

ԹԱԴԷՈՍ Ա. ԱՆՏՈՆԵԱՆ

Կը ծախուի ամեն Հայ գրավաճա-ռայ.ը ով։

ԻԼԱՆ

Ասաքիրի Շահանէ իչիւն 4500 թօր-պէշ բուպլու ամերիգան պէզինին թօ-բու 59 1/2 ղշ. վէ 60,000 չիֆթ Սիվրի-հիսարքեարի եուն չօրապէն չիֆթի 3 պուչուգ ղշ. թալիպլէրինտէ գալտը-ղընտան, իշ պու իլուլքն 12 ինճի սալը կիւնիւ գարարը գաթիլէրի վիրիլէճէք տիր Տարի Շուրատա։

7 իյլուլ 1872

Պապը սէրասքէրի

ԱԶԳԱՑԻՆ

Նասբէ՝ քի ճիւմա իրթէսի կիւնիւ իւլան իթմիշ իտիք, տիւնքի կիւն Սրբազան պատրիարք Հայր հաղբը օլտուղու հալտէ, եէնի գաբուտա եէնիտէն ինչա իտիլէն գէզլար մէքթէպինին քիւշատը զիյնէթի, պիւիւք ճէմիյէթլէ իճրա իտիլմիշ տիր։

Մէզքիւր զիյնէթին թաֆսիլաթը թարաֆքմզդա պիլտիրիլտիքտէ, տէրճինէ հաղբը իսէք տէ, չիմտիքի հալ շու գատար իշար իտէրիզ քի, Լուսաւորչեան վարժարան շակիրտանքնտան գէրզ էլլի նէֆէր, Մէզպուրեան վարժարան շակիրտանքնտան պիր իքի նէֆէր, Նուսնեան վարժարանտան պիր գաչ նէֆէր վէ Ազապեան վարժարանտան տախի օն պէշ նէֆէր շակիրտան հաղբը պուլունմուշլար, վէ պէօյիւք հիւրմէթ իլէ գապուլ օլունմուշլար տբը։

Մէզքիւր զիյնէթտէ, նութգլար վէ երգլէր օգունուպ վէ բիեանօ չալքնմբզ տբը։

1872 սեպտ. 9 Թորգաբու

... Խրատիր,

Որոնք որ յանուն յաւաջդխութեան ազգին գործի մը ձեռնարկած և փոքր 'ի շատէ անձնուիրութիւն ցոյց տուած են ըստ չափու ժողովրդեան, մէկ մասին համակրութիւնը գրաւելով, նոցա նիւթական և բարոյական ձեռնտուութիւնն ստացած են։

Մեր ազգայնոց քիչ կամ շատ այս քաջալերական ընթացից հետևութիւն եղած է վերջին տասն տարիներու մէջ զանազան միջոցներով յօդուտ ազգին կազմուած ընկերութիւնները և այլ հաստատութիւնք։

Կրթասէր ընկերութիւնն ալ կրնայ ազգայնոց այս ընթացքին մէկ հետևութիւնը սեպուիլ. որ այս վերջին օրերուս մէջ նոր ձեւով մը յերևան կուգայ, իրեն նպատակ ընտրելով «ուսման յարմարութիւն ունեցող ազգային աղքատիկ երկսեռ մանկուցն նիւթական պէտքերն հոգալով զանոնք բարեկարգ վարժարանաց մէջ դաստիարակել տալ իւր պաշտպանութեամբը» իւր նիւթական կարողութեան ներածին չափ։

Կրթասէր ընկերութիւնը այս նպատակին պիտի ծառայէ. հաւատալով որ ազգ մը այն աստեն ճշմարիտ յաւաջդխութեան շաւղին մէջ մտած է, երբ զինքը ներկայացնող ժողովրդեան սմեն դասուն մէջ դաստիարակութիւնը ծաւալած է։

Կրթասէր ընկերութիւնը իւր ընտրած գործելիկ և բարեշրջուած նպատակովը յերևան կուգայ աշխատ իւր զորութեան վստահելով այլ իւր անցողողդ յարատևութեամբը յաւաջդխասէր ազգայնոց համակրութեանն արժանանալու և անոնց նիւթական ձեռնտուութիւնն ու քաջալերութիւնը ստանալու յուսով։ (*)

Արդէն բաւական նպաստ գտած և մի քանի որբ և անտերունչ մանկունք իւր պաշտպանութեան ներքեւ առած է. որոց ցուցակն յաւաջիկայ երկամեայ հաշուեցոյցով պիտի հրատարակուի։

Ամեն կարգի ազգայինք որք կը բաղձան իրենց ձեռնտուութեամբն օժանդակել մեր. կողդ արաբեմք ներկայիս, որ քառասուն վարանոց ապեալ աստմակներ ծախելէ զատ յանուն Կրթասէր ընկերութեան դանձանակ մ'ալ պիտի չրջի։

Վերոյին կրնամք մեք մեր զօրութեան ապաւինած չենք, այլ բարեսիրաց ձեռնտուութեամբ ինչ աստիճան քաջալերութիւն որ զանամք, նոյն քաջալերութեան մեզ տուած չափովը պիտի զործենք։

Ամեն երկու ամիսն անգամ մը որ ըստ մեր հրատարակեալ կանոնի հաշուեցոյցը պիտի հրատարակենք, մեր զործն ու մեր այս նպատակին ազգայնոց կողմէն գտած համակրութեան աչ վարձը հրատարակած պիտի ըլլամք։

Մեծ. տէր, կանխաւ մեր շնորհակալիքն յայտնելով, կը խնդրեմք որ բարեհաճիք ներկայս Ձեր էջերուն մէկուն մէջ ընդունիլ։

Ի դիմաց գործադիր ժողովոյ Կրթասիրաց ընկերութեան։

Ատենադպիր Ա. Կ. Վարդանեան — Ատենապետ Պետրոս Իշխէնեան

Մէզքիւր Կրթասէր ընկերութիւնուն մագսէտի, միլլէթիմիզ իշին պիրինճի տէրէճէտ մուգատտէս վէ միւդթազի օլտուղունտան, պէղայէթ տէրէճէտ մէտհ ու սէնայէ շահան օլտուղու իգրար իտէրէք, քեաֆֆէյի համիյէթ քեարան վէ միլլէթբէրվերանքն զայրէթ վէ մուավէնէթինի տավէթ իտէրիզ։

Հայլար, պայգա միլլէթլերտէ, միլլէթլերինին մատտի վէ մանէվի սուրէթտէ իլերու կիթմէսի իշին, զէնկին զաթլար քէնտի պօրճլարքնը թանքեարոգ իղհարը զայրէթ վէ սախավէթ իթմէքտէ տիրլեր, հալ պու քի պիզտէ, պիւթիւն պիւթիւն մուղայիրի տիր, էսնաֆ վէ ֆուգարատա անճագ նաղիք վէ եիւքսէք տույղուլար պուլունմագտա տբը, իմտի պունուն պէօյլէ օլտուղունու բանա պիլէրէք, վէ տամլա տամլա կէօլ օլուր տարպը մէսէլինէ բիայէթ իտէրէք, էհալիմիզին թէնվիրի էֆքեարքնա հէր թարաֆտան վէ հէր դօլտան չալբշմալքեզ. սէպաթ, մէթանէթ, վէ միտավէմէթ բէք պիւիւք իշլէր եարար վէ հէր կիւճլու կիւ եէնէր։

ԹԱՐԻՃԻՑԷ

ՄԻՒՃԹԷՄԷԱՅԻ ԱՄԷՐԻԳԱ

ՎԷ

ՀԱԻԹԻ ՃԻՄՀՈՒՐԻՅԷԹԻ

Պու տէֆա Միւճթէմէայի Ամէրիգա իլէ Հաւթի ճիւմհուրիյէթի պէյնինտէ պիր մուարազա վուգու պուլմուշ տուր, չէօյլէ քի, կէչէնլերտէ, Հաւթինին հիւքիւմէթի մահէլլիյէսի, Միրակօանտաքի Միւճթէմէայի Ամէրիգա գօնսօլօսունու գալպ գայմէ թէտավիւլէ չբգարմագտա տբը տէյի ազվ իտէրէք, ախզ ու կիրիթթ իտէր վէ մահպէսէ ալթար։ Օրատա իսքեան իտէն Ամէրիգալըլար, մէզքիւր ազվիեաթը հիտտէթլէ բէտտ իտիպ, Միւճթէմէայի Ամէրիգա հիւքիւմէթի, տէրհալ գօնսօլօսը միւմայիլէյհին սալը վիրիլմէսինի վէ հէման թարղիյէ իսթէսին տէյի մաթլուպ իյլէտիլէր։ Վագբա շու սահիհ տիր քի միւմայիլէյհ Ամէրիգա գօնսօլօսուն խանէսինտէ պուլունան եարբմ միլեոն տօլարլըգ գայմէնին իշինտէն տէօրթ պին տօլարը գալպ գայմէ իտի, ֆագաթ, Հաւթիտէ գալպ գայմէ օլ գատար չօգ տուր քի, տէր Գուրիէ տէզ էթաղ ունի զաղէթասը, ասըլ գայմէ քեաղըտքնը գալպ գայմէտէն թէֆրիք իթմէք ատէթա միւմքինսիզ օլուպ, գօնսօլօսը միւմայիլէյհին խանէսինտէ պուլունան պինլէրճէ տօլարլըգ գալպ գայմէլէր իսէ, միւմայիլէյհէ գարշը օլունան տզվիեաթա իսպաթը դավի սաեբլամաղլար։ Հաւթիտէքի Միւճթէմէայի Ամէրիգա սէֆիրի Մ. Պասէթ, գօնսօլօսու միւմայիլէյհին սալը վիրիլմէսինի, Հաւթի հիւքիւմէթինտէն թալապ իյլէտի իսէ տէ, Հաւթի հիւքիւմէթի գուլաղ ասմասը վէ պունուն իւզէրինէ, սէֆիրի միւմայիլէյհ, հիւքիւմէթինտէն թալիմաթ իսթէմէյէ մէճպուր օլմուշ տուր։

ՃԻՆԷՎՐԱՏԱԲԻ ՀԱԲԻՄԼԷՐ ՄԱՀԲԼՄԷՍԻ

Ամերիկա սեպտ. 14 թարիխլէ օլտուղու հալտէ Լօնտրատան չէքիլմիշ օլան պիր թէլէկրաֆտա շու վէճհ իլէ օգունմուշ տուր։

Թայմզ զազէթասընդն, ճինէվրատան ալտարագ տէրճ իթմիշ օլտուղսւ պիր թէլէկրաֆ մաէլինտէն անլաշըլտըգնա նէզարէն, ինկիլթէրա հիւքիւմէթի թարաֆքնտան Միւճթէմէայի Ամէրիգա հիւքիւմէթինէ վիրիլսին տէյի հիւքմ օլունան թազմինաթ 3 միլեոն ինկիլիզ լիրասընը կէչմէքտէ տիր։ Մէզքիւր հիւքմիւ եալընզ տէօրթ հաքիմ իմզալատը։ Սըր Ալէքսանտր Գոդպիւրն (ինկիլթէրանքն պիրինճի հաքիմի) նամ ինկիլիզ հաքիմ, ինկիլթէրա հիւքիւմէթի, եալընզ Ալապամատա մէսուլ տուր տէյի այրըճա պիր հիւքմ իթմիշ տիր։ Ֆըլօրիտա նամ գուրսան կէմիսի իշին թազմինաթ վիրիլմէսի, պիր գուրաեա գարշը տէօրթ գուրա իլէ գապուլ օլունտու, Շէնանտուհ նամ գուրսան կէմիսին վիրտիյի զարար զիեանլար իշին թազմինաթ վիրիլմէսի, եալընզ իքի գուրաեա գարշը իչ գուրա իլէ գապուլ օլունուպ, տիկէր մաթլուպաթլար ըէտտ օլունտու։

ԻՐԱՆ

Իրանտան աթիտէքի մալիմաթլար ալընմբզ տբը։

«Դօյէրա իլէթի, Համատան չէհրինտէ չիտտէթլիճէ գբրկընը իթմէքտէ տիր։ Լհալիի պէյտէ, մէզքիւր աֆէթտէն գաչբպ գուրթուլմագ իշին ճիվարտա պուլունտն քէօյլէրէ կիթմիշ տիր։ Շէհիր պիր չէօլ հալու հէյեէթի քէսպ իթտի։

Իրանքն պիր չօգ չէհիրլէրինտէ սայիր խասթալըգլար զուհուր իտիպ չօգ ատամ գուրպան կէօթիւրմէքտէ տիրլեր։ Հէքիմլէր ալէսսէվիյէ, մէզքիւր խասթալըգլարընն ալէամէթլէրինի անլահամատըգլարընտան թիֆզանն իթմէքտէ տիրլեր։ Հալ պու քի, չունու իգրար իթմէլիյիզ քի մէզքիւր խասթալըգլարընն ալէամէթլէրին ճէնսի օլ գատար չօգ տբը քի, խասթալըզընն նէտէն իպարէթ օլտուղունու անլամադ դայէթ կիւճ օլմագտա տբը։

Պու սէնէ, մահսուլաթ ֆէյզ ու պէրէքէթ իշղրէ տէյիլ տիր։ Թէհրանտա եէնէճէյէ տայիր մաթալար, հալէա ուճ տէրէճէտէ պահալը տբը։

Կէչէնլերտէ Թէհրանքն ճիվարլարընա պէր չօգ չէքիրկէ տիւշտիւ իսէտէ, հէլէ քի, աղ վագբթտան տէֆ օլտուլար, ֆագաթ, եաղ էքինլէրինի տէ խարապ իտիպ էօյլէ կիթտիլէր։

ՄԻԳԱՏՕ

Ճարօնուն բուհանի հիւքիւմտարը Միգատօ, ճարօնու քեամիլէն տիկէր պիր հալէ վագ իլլէմէք իւզրէ տիր։ Շէօյլէ քի, խաթէտիքլէրինի եէմէք, խաթէտիքլէրի բուպաեը կիյինմէք, վէ հաթթա էվլէնմէք իշին փափաղարա բուխսաթ վիրմիշ տիր։ Պու տէֆա, ֆօպ չէհրինտէ ճարօն լիսանը իւզրէ պիր զաղէթա թապ ու նէշր օլունմաեա պաշլամըշտըր։ Վէ պէլէտիյէ հիւքմտարը թայքունուն մախսուս քիթիպխանէսի, էհալի իշին աչըքմբշ տբը։ Վէլհասըլ, հիւքիւմէթ, 15 միլեոն ֆրանք խաթիդրաղ իթմէք նիեէթինտէ տիր։

ՄԷՃՀՈՒԼ ՊԻՐ ԻԹԹԻՖԱՔ

Թայմզ զազէթասը, իւչ իմբէրաթօրլար պէյնինտէ, պալխուսուս Ա. վըսթրիա վէ Ռուսիա իմբէրաթօրլարը պէյնինտէ, իթթիֆագընն տէվամ իտէր օլտուղունա ինանմաեբզ, դօնթ Անտրասինին պունտան ագտէմ սէօյլէմիշ օլտուղու քէլամլարը տէր խաթրը իյլէմիշ տիր. իշթէ գօնթ Անտրասինին մէզքիւր քէլամլարը։

«Ռուսիանքն միւթթէֆիքի, հէր գանղի հիւքիւմէթ օլսա, պիզիմ տիւշմէնիմիզ օլաճագ տբը։ Մաճարիսթանքն, եալընզ պիր թապիի տիւշմէնի վար տբը, վէ պու տիւշմէն տէ, Ռուսիա հիւքիւմէթի տիր։ Պիզ հէր եէրտէ Ռուսիաեա գարշը չբգաճաղբզ, վէ հէր վագբթտա Ռուսիաեը, պիզէ գարշը սիլահլը կէօրէճէյիզ տիր»։

Թայմզ զազէթասը, պալէատէքի քէլամլարը տէրճ իթթիքտէն սօնրա, չէօյլէ իլավէ իյլէմիշ տիր։

«Իմտի, գօնթ Անտրասինին, հիւքմտարը իլէ պիրլիքտէ, Ռուսիա վէ Բըրուսիա պէյնինտէ վուգու պուլան պիր սուլհ զիյնէթինտէ հաղբը պուլունմամաեբ միւրաճճահ սայմասը թէճաճճիպ օլունաճագ պիր մատտէ տէյիլ տիր։ Հալ պու քի, իմբէրաթօր Ֆրանսօա Յոզէֆ հաղրէթլէրի, վագբ օլան տավէթի քէնտիլիյինտէն գապուլ իյլէմիշ օլտուղունտան, վէ վատինի կէրի ալամաաբզընտան, գօնթք միւմաիլէյհ, հասպէլ իգթիդա, հիւքմտարը իլէ պիրլիքտէ Պէրլինէ կիթմէկեէ գարար վիրմիշ տիր։ Գօնթ Անտրասի, պունտան էվվել նէ էֆքեարտա իտի իսէ, չիմտիտէ ելինէ այնի էֆքեարտա պուլունմագտա օլտուղունու քէնտի էհլի բօլիթիդ տօսթլարընտան ասլա կիզլէմէմէքտէ վէ Ավսթրիա–Մաճարքն իսթիդպալինի թէհլիքէեէ իլգա իթմէք մագսէտի իլէ օլունան հէր նէվի թէհլիքէեէ հէր վագբթ քի կիպի գարշը կէլմէեէ հաղբը պուլունտուղունու պիլտիրմէքտէ տիր»։

ԹԻՒՃԱՐԻՅԻ

Լիվերբուլ 20 սեպտեմբեր

Միսլինկ Նեու Օրլէանս բամուղու, բէնա 9 7/8 10

Պու կիւնքի սաթը 12,000 պալէա

Բամուզ բիայասը աղբը

ՍԱՐՐԱՖԻՅԻ

ԴԱԼԱԹԱ ԲԻԱԶԱՍԸ

Էսկ. Ամ. 9 սեպտ.	աշխատ.	57-09
» » 11 »	սապահ աչ.	57-
» » » սաթի 5		00-00
Բէրօր 5 բարայ		
Իսթիդրաղ 1863		355-20
» 1863		348-
» 1869		320-20
Սօսիէթէ ժէնէրալ ադսիոնլարը		11-16
Քրէտի » »		15-15
Շըմէնտըֆէր սէհիմլէրի		179-1/4
Թրանվայ հիսսէլէրի 1290 ղ. իսթեօր		
Սօսիէթէ Ավսթրօ Թիւրք		9-90
Սոսմսլօլ պանգասը ադսիոնքարը		7-10

ՃէՏիտ պոն տը թրէկօր 2 3/4 լիրա էքսիք։

ԱԳՃԷԼԵՐԻՆ ԲԻԱԶԱՍԸ 11 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Ինկիլիզ լիրասը	109—14
Ֆրանսըզ ալթունու	87—05
Բօլ	89—10
Գերմից ալթունու	51—17
Պէեալ մէհիսիկ (ֆարդը	1—36
Պէյրիկ ֆարդը	4-03
Մէթալիք »	4-26
Պագբը	119-1/2
Կէլճէք զուբան աքոնթասու	0/0 2 3/4

ԻԼԱՆ

ԵՕԼՃՈՒՎՈՒԴ ՍԷՊԷՊԻՆՏԻՆ ՕԱԹԸՇ

Լօնիմիզտէքի բէնճէմպիհ կիւնիւ, եանի սեպտեմբեր 14/26 տա, Մ. Ութբէնին, պէյ օղլունտա Բօլօնեը սօգա-

նընտա վագը 11 Նիւմէրօյու խանէսինտէ, էվվէլքի մէզատտան գալմա էշեալար, զիւատէ ֆիեաթ վիրէնէ սաթըլաճագ տբը։

Ժ. ՏԸ ԳԱՍԹՐՕ

ՏԱԽԻԼԻՑԷ

ՈՒԼԱՀ–ՊՈՒՂՏԱՆ

Պուքրէշտէն ալընան պիր մէքթուպտա օգունտուղունա նէզարէն, օրանքն Միւճթէմէյի Ամերիգա գոնսօլոսու, Ուլահ պուղտան Եէհուտիլէրինէն Ամերիգաեա հիճրէթ իլէմէլէրինէ սուհուլէթ օլմադ իւզրէ, Պուքրէշտէ պիր չօգ Ամերիգալըլարքն մուավէնէթի իւլէ պիր գըլիւպ գիւշատ իթմէք նիեէթինտէ պուլունտուղունա, Ուլահ–Պուղտան հիւքիւմէթինէ թէպլիղ իլէմիշ, հաթթա, մատտի սուրէթտէ, մէզքիւր գըլիւպէ մուավէնէթ իլէմէսինի, Ուլահ–Պուղտան հիւքիւմէթինտէն թալապ իլէմիշ տիր։ Սէօյլէնտիկինէ նէզարէն, Ուլահ–Պուղտան հիւքիւմէթի, մէզքիւր մաթլուպու գապուլ իլէմիշ տիր։

Քէզա մէզքիւր մէքթուպտա օգունտուղունա նէզարէն, ղաթէն, այնի մագսէտլէ, Ամերիգատա պիր չիրքէթ թէչքիլ իլէմիշ տիր։ Շիրքէթի մէղքիւրուն մագսէտի, Եէհուտիլէրտէն էհլի զիրաաթ եէթիշտիրմէք օլտուղունտան, հէր պիր Եէհուտի չակիրտին թէայեիւշի իչին, սէնէվի 1250 ֆրանք թախսիս իլէմիշ տիր։ Ամերիգատա ինչա օլունաճագ պիր չօգ զիրաաթ մէքթէպլէրինտէն մատտա, Ամերիգալընքն պիրիսի, 10 պին լիրա դէյմէթինտէ պիր զիրաաթ մէքթէպի ինչա իթտիրմէքտէ տիր։ Պուքրէշտէ պուլունան Եէհուտիլէրտէն 200տէն զիեատէ Եէհուտի ֆամիլեալարը, Ամերիգա գոնսոլոսխանէսինէ կիտէրէք։ Ամերիգաեա հիճրէթ իթմէք իսթէր օլտուգլարընը պիլտիրմիշլէր վէ իսիմլէրինի գայտ իթտիրմիշլէր տիր։

Սէօյլէնտիկինէ նէզարէն, պունտան պէօյլէ, թիւթիւն, պէօյիւք վէ քիչիւք թէնէքէ գութուլար տէրուենինէ վաղ օլունարագ էօյլէճէ սաթըլաճագ տբը։ Պու էյի պիր թէտպիր տիր, չիւնքի, էհալի, բարասընը վիրմէզտէն, ալաճաղը մալին եիւղիւնիւ կէօրմիւշ օլուր։ Բէժի իտարէսի, էյի ճինս թիւթիւն սաթսա, վէ ֆիեաթընը տա ինտիրսէ ֆէնա իթմէղ. չիւնքի, իսթանպօլ էհալիսինին էքսէրի էնաֆ օլուպ, պիր օգկա թիւթիւնէ 300–400 ղուրուշ վիրէմէղ։

—Իչպու ճիւմա կիւնիւ, Ամանեա բոսթախանէսի մէմուրլարընտան պիրիսի, մէքթուպ թօրպասընը վարնա բոսթա վարօրունա կէօթիւրմէքտէ իքէն, թիւթիւն բէժիսի գօլճուլարընտան պիրի, թօրպաեը աչմադ իչին, մէրգումու ախզ ու կիրիֆթ իտէր, վէ մէրգում բոսթա մէմուրունուն, թօրպատա մէքթուպ վար ճէվապը վիրմէսի իւզէրինէ, մէրգում գօլճու զոր իլէ թօրպաեը աչմադ իչին գըլըճընը գընընտան տիշարը չէգարբը։ Պունուն իւզէրինէ բոսթա մէմուրու զապթիեէ չաղբրբպ, վուգուի հալի պիլտիրմէք իւզրէ գոնսօլոսխանէեէ պիրիսինի եօլլար։ Յոնրատան, մէրգում գօլճու, մէղքիւր քիւսթախլըքը իչին մահպէսէ աթըլմըշ վէ Ամանեա սէֆարէթիսանէսի, պիր տահա պու կիպի վագա վուգու պուլմասընը իչին լաղըմ կէլէն թէտապիրի իթթիխաղ իլէմիշ տիր։

—Կիւնլիւք վագալար իւզէրինէ, էհալինին անլաեաճաղը լիսանտա տասիթան գըլըգը չիր եազմադտա քէսպի նամ իթմիշ օլան Ֆէվրի էֆէնտի, պու տէֆա թիւթիւն իւզէրինէ կիւզէլ պիր տասիթան գալէմէ ալարագ թապ իթտիրմիշ օլուպ, զաղէթա սաթըճըլարը մարիֆէթի իլէ 20 չէր բարաեա սաթըլմադտա օլտուղու իլան օլունուր։

—Վիէննատա թապ ու նէշր օլունան Նուվէլ Բրէս Լիպր զաղէթասընտա օգունտուղունա նէզարէն, Յաարազամ հազրէթլէրի, միւթէվէֆա Ալի բաշանքն վատ իլէտիլի չէյին մուդայիրինի իճրա իլէտիլի իչին, կէչէնլէրտէ Զաթը հազրէթի Շահանէ թարաֆընտան իրսալ օլունարագ, Բօմատաքի սալթանաթը սէնիյէ սէֆիրի մարիֆէթի իլէ թագտիմ գըլընան հէտիյէլէրի, բարա հազրէթլէրի ասլա գապուլ իթմէմիշ տիր։

—Զաթէն մէվճուտ օլան տայիրէյի պէլէտիյէլէրտէն մատտա, իսթանպօլտա իհտաս օլունաճագ սայիր տայիրէյի պէլէտիյէլէրին, մէմալիքին մուազամ մէմուրլարը ըհասէթի թահթընա վաղ օլունաճաղը Լա Թիւրքիտէ օգունմուշ տուր։ Պիր մուազամ մէմուր հէր գանղի տայիրէտէքի միւլքիւ պուլունաճագ օլուր իսէ, օ տայիրէնին պէլէտիյէ մէճլիսինէ ըէյիս նասպ օլունաճագ տբը։

—Անատօլունուն պիր չօգ քէօյլէրինտէ, պու տէֆա ինէք վէ էօքիւզէր իչինէ ֆէնա պիր խասթալըգ տիւշիւպ, բէք չօգ հայվան թէլէֆ օլմադտա տբը, հայվանլար իչինէ տիւշէն խասթալըղընը էօնիւնիւ ալմադ իչին իսթիմալ օլունան թարիզլէրին չօգ. լուգ ֆայիտէ իթմէմէսինին սէպէպի, Անատօլուտա հայվանլարընը իչինէ տիւշէն խասթալըգլարը, էյի իտէպիլիր ատամ պուլունմամասը տբը, պու սէպէպտէն, մէղքիւր խասթալըգ հէր նէրէտէ քի պաշ կէօսթէրսէ, բէք չօգ գըրկընը իթմէքտէ տիր։

—Պունտան պէօյլէ, թիճարէթ մահքէմէլէրի, Օսմանլը թէպաալարը իւլէ էճնէպի թէպաալարը պէյնինտէ, 1000 ղշտան. եօգարը օլան պօրճլարա այիտ օլարագ զուհուր իտէն տավալարը կէօրէճէքլէր տիր։

—Ճիւմա իրթէսի կիւնիւ չէգարբլան Լա Թիւրքի զաղէթասընտա շու վէճհ իլէ օգունմուշ տուր։

«Ցիւն սապահ, պիր պէօրիւք ասաքիր, պէօյիւք պիր օֆիչեալընն գոմանտասը ալթընտա պուլունտուղարը հալտէ, Պէյօղլուտան Գալաթաեա կիթմէքտէ իտիլէր։ Պիղլերէ դավիէն պիլտիրիլտիկինէ նէզարէն, եարը եօլտա՝ ասքէրլէր, աճայիպ սուրէթտէ կիյինիպ գուշանմասը իլէ մալիւմի ամմէ օլան պիր տիվանէ գարբեա բասթ կէլիպ, հէր պիր տսքէր, կէչտիքճէ, մէրգումէ եումրուգլա վուրուպ, քիմի, շարգասընը պաշընտան ալբը, քիմի, սաչլարընը չէքէր վէ քիմի տէ, ֆիսթանընը երրթար, օֆիչեալ իսէ, մէրգումէ պէտպախթ գարընընը խըրալանտըղընը կիւլէրէք սէյր իտէր իտի։

Լիկեր պու շէյ սահիհ իսէ, էհալինին զամիրի, քէնտի վաղիֆէլէրինի ունութան մէրգում օֆիչեալը շէտիտէն թայեիպ իթսէ սէզա տբը։

—Բէնճէնպիհ կիւնիւ, Գուտսը շէրիֆ վէ Անթաքեա Բում բաթրիգլէրի Յաարազամ հազրէթլէրինին եալըսընա կիտիպ, միւշարիլէյհ հազրէթլէրի իլէ ուզուն պօյլու միւլաղաթ իյլէմիշլէր տիր։

—Գօնթրաթը լաղվ իթմէք իչին, հիւքիւմէթի սէնիյէնին, թիւթիւն բէժիսի սահիպի իմթիեազլարընտան թազմինաթ օլարագ 200 պին Օսմանլը լիրասը իսթէմիշ օլտուղու սէօյլէնմէքտէ տիր։

—Սէօյլէնտիկինէ նէզարէն, Խըտիվի Մըսրը հազրէթլէրինին հարէմի միւհթէրէմի, պու հաֆթա զարֆընտա Էմիրկէնի թէրք պիրլէ, Իսկէնտէրիեէ ճանիպինէ միւթէրահի օլաճագլար տբը։

—Պու կիւն, հուզուրի հազրէթի բաթիշահիտէ, տէվլէթլու նէճապէթլու Եուսուֆ Իզզէտտին էֆէնտի հազրէթլէրինին գօմանտասը թահթընա, Զինճիրլի գուեուտա թալիմէր իճրա օլունաճագ տբը։

—Պուլղարլար իլէ Բումլար պէյնինտէ իթթիֆագ հուսուլի միւմքին օլամամը օլտուղունտան, Բում մէճլիսի ումումի բուհանիսի, Պուլղարլարա ֆօրօզ օգումաեա գարար վիրէճէյի իչիտիլմիշ տիր։

—Պու կիւնէտէք, Իսթանպօլ զաղէթալարընտա պիր նօգսան կէօրիւլմէքտէ իտի, չէօյլէ քի, բօլիթիգատան վէ ուլում ու ֆիւնունտան պահս իտէն զաղէթալարը մըզընը իչինտէ ըէսիմլի պիր զաղէթամըզ պուլունմամագտա իտի, պու տէֆա Մ. տը Բօատի վէ ֆօթօկրաֆ Մ. Սէպահ, Օրիան Իլիսթրէ իւնվանը յլա ըէսիմլի պիր զաղէթա հաֆթատա պիր տէֆա չէգարբլբպ, սէնէլիք գը.յմէթի, Իսթանպօլ իչին 36 ֆրանք վէ պիր Նիւսխէսի 3 1/2 ղշ. օլուպ, պու կիւնէտէք ալթը Նիւսխէ չէգարբլմըշ տբը։

ԷՐԶՐՈՒՄՏԱՆ ԹԱՀՐԻՐԱԹ

1872 օգոստ. 31 կարին

. . . Խմբագիր,

Ժամանակները անճուկ զբաղմունքներս ծանր՝ սակայն իրս ծանրակշիռ ըլալուն կը պարտաւորիմ ամիսի տեղեկութեամբ զայն Ձեզ հաղորդել՝ խնդրելով միանգամայն որ Ցանկերէնի վերածելով հրատարակել բարեհաճիք հանդերձ Ձեր անաչառ դիտողութեամբը։

Բարձրապատիւ Միհատ բաշայի մեծ եսպարքոսական պաշտօնի վերակոչումը ինչպէս մեծամեծ մարդիկներն նմանապէս դաւառական Հայերէն իրենց համար նոր տարազուլոյ մը անուանեցաւ, և այս կողմերու մերազնէից սրտագրաւ ուրախութեանց առիթներ պարգևեց. մեք այս համոզման և այս ուրախական զգայմանց մէջ միւս կողմն թշուառութիւններս անարգանքներս ալ առաջիններէն աւելի արձագանք կուտայ մանաւանդ օրերս, քաղաքիս Ցանկիներէն շատերը գոգմէ այսօր 1800 թուականին մէջ կապրին, այսպէս Քրիստոնէութիւնը արհամար և անարգ վիճակի մէջ չէի տեսած ցայսօր. քաղաքիս մէջ Հայ մը անարգելը՝ ծեծելը՝ անպատուելը այսօր հասարակաց եղած է անանկ որ առ հասարակ Կեանքը յորջորջումն դատ ուրիշ անուն չունինք։

Ամսոյս 24ին երեկոյեան ժամը 12ին ատենը սարսափելի կրակ մը պատահեցաւ քաղաքիս մէջ. որոյ զոհ գնաց 15 հազար լիրայի չափ դումար մը. այս դումարին մէկ տասներորդը Հայոց և մնացեալն Ցանկաց է. պատահած հրդեհը խիստ քստմնելի աղբիւրէ մը յառաջ եկած է. կըսուի թէ Ցանկիները՝ Իհակառակութիւն Բաստրմաճեանխաչատուր էֆէնտիի, այրեցող որդ (դունատակ) ծրար մը շինած և կրակ տալով յիշեալ էֆէնտիին շինած պանդոկին մէջ ձգած են, իրիկուան ժամը 12ին կրակը բռնկեցաւ նախ փոքր խանութէ մը, զոր ինչպէս կըսեն խիստ դիւրին պիտի ըլլայ եղեր մարելը եթէ ոստիկանութեան կինուորները վրա հասնելով մարելու աշխատող Հայերը ամենայն խոչտանգանօք յետս կասեցուցած չըլլան եղեր։

Ոստիկանութեան զինուորաց դիտմամբ շէնքը մոխիր դարձնելու համար ձեռք առած միջոցներով ինչպէս կը խօսուի, 100–150 տեղ հրոյ ճարակ դարձաւ մինչև դիշերուան ծամը 4 ին. կըսուի թէ քաղաքիս կուսակալն ալ որ սիւննէթի հարսանեաց կոչունքի դնացած է եղեր նոյն իրիկուն, կոչունքին մէջ իրեն խմաց տուուելով փութացեր է հրդեհին քով գալու բայց չէ յաջողեր առաջքը առնելու։ Մեք ալ դժբաղդութիւն ունեցանք նոյն աղիողորմ տեսարանին ականատես ըլլալու, որչափ Հայեր հաւաքուած էին բոցին դլուխը և իրենց վաճառատեղիներու և ապրանքներուն այրումը կը տեսնէին. որը ինկած մարած՝ որը գլխին ոտքին դարնելով ինկած՝ որը թալկացած ևն։ Կը խօսին թէ կրակին այրածէն աւելի ոստիկանութեան կօրքերէն ոմանք ապրանք աւարած են զորոց մէկքանին կառավարութիւնը ձեռբակալելով հարցաքննութեան ենթարկած է։

Բաստրմաճեան խաչատուր էֆէնտին որ իր առ տէրութիւնն և առ ազգն մատուցած շատ մը ծառայութիւններով նշանաւոր եղած է ազգիս մէջ, նորին մեծութիւնը իր ստակով տէրութենէ մէկ քանի աւերակ տեղեր գնեց. որոց վրայ երկու հոյակապ պանդոկներ և մէկ հատ ալ ազգոր բաղանիք կառոյց. նոյն պանդոկներէն մէկն էր ներկայս հրոյ ճարակ եղողն, միւս պանդոկն ալ այրելու դիտումամբ կայ եղեր կըսուի. սակայն բարերաղդաբար առաջքն շուտ առնուեցաւ։ Կը խօսին թէ քաղաքիս Ցանկիները նախանձելով Բաստրմաճեան էֆէնտիի ըրած յառաջադիմութեամբը սերութեան աւերակաց վրայ այնպիսի հոյակապ շէնքեր կառուցած ըլլալուն և որով տարին առ նուազն 200 լիրայէն աւելի տէրութեան գանձուն էմլաքի տուրք մը աւելցընելուն վրայ, նոյն չարիքը դաւաթրած են անոր դէմ։

Աւելի զարմանալին այս է որ փաստըրմաճեան էֆէնտին վերը յիշուած նորակառոյց բաղանեաց համար Ցանկաց թաղէն ջուր մը գնած է, եւ բաղնիք վաղցնելու համար ամէն կերպով աշխատած, կառավարութենէն հրաման առած. սակայն թաղին Ցանկիները մինչև ցայսօր կը բռնանան ու չեն թողուր որ ջուրը դայ։ Կուսակալը քանի անգամ հրաման ալ ըրած է սակայն նորէն չեն թողուր։ Գրելիքներ շատ կան սակայն ժամանակ չի կայ, հարկաւ մեր ազգաս թողուցածները ուրիշները դրած կըլլան։ * * *

Պալէատէքի մէքթուպուն հէր նէ գատար թիւրքճէյէ թերճէմէսի արզու օլունմուշ իսէ տէ, վագթիմիզ միւսաատէ իթմէտիկինտէն, եալընըզ մաէլինի պիլտիրէրէք իգթիֆա իտէրիզ։

Նասըլ քի անլաշըլմագտա տբը, վէ պիզ քէմալի թէաճճիւպ վէ թէէսսիւֆ իպրաղ իտէրիզ քի, Միտհաթ բաշա հազրէթլէրի կիպի պիր վէզիր, վէ Սամիհ բաշա հազրէթլէրի կիպի պիր վալի զէմանընտա, Խրիսթիեանլար թարաֆընտան մէմնունիյէթ վէ շիւքրանիյէթի ազիմէ զուհուրա կէլմէքտէ, վէ հէր միլլէթին գարտաշ կիպի կէչինմէսի էմէլի էպլէպտէն պուլունմագտա իքէն, վէ հաթթա, պունտան չէնտ կիւն մուգատտէմ Մասիստէ տէրճ, վէ մէմնունէն Մանզումէմիզէ նագլ իտիլէն պիր մէքթուպտա չաեանը սիւրուր հավատիալէր կէօրիւլտիւկիւ հալտէ, պու տէֆա մուղայիրի օլարագ, իսլամլար ալէյհինտէ թէչքիքիլէր զուհուրա կէլտիկի տախի կէօրիւնմէքտէ տիր. պու ճիւմլէ իլէ տախի, պէօյլէ չէյլէրին քեաֆֆէսի տախի հաուէտ վէ թէասսիպ էսէրի օլտուղունտան, Սամիհ բաշա հազրէթլէրի հիմմէթիլէ, էօյլէ միւթէասսիպլէրին տախի թէրպիյէ իտիլէճէքլէրի, վէ փաստըրմաճեան էֆէնտինին համիմանընտա եուեուն ճէրէեան իթտիրիլէճէկի մէմուլի գավիտէն տիր։ Հէլէ շու ճանկըն ա.

ֆէթի բէք էսէֆ իտիլէճէք պիր հալ իսէ տէ, հայբ՛ֆ քի, մէզքիւր աֆէ-թին էօնիւ ալընմասընա, նէֆիսի իս-թանպօլտա տախի պիր չարէ տիւշիւ-նիւլմէկէ հիմմէթ օլունմամագտա տբր։

ԶԱԹԱԼՃԱ ՇԸՄԼԷՆՏԸՖԷՐԻ

Բումէլի շըմէնտբֆէրինին Զաթալ-ճա չիւպէսի իքի այտան պէրու գիւ-շատ օլունմուշ, վէ չիւպէյի մէղքիւրէ, կիւնիւն պիրինտէ, պիզլէրի, Էվրօպա շըմէնտբֆէրլէրինէ իլհագ իտէճէք օ-լան ղէնճիրին պիրինճի հալգասը տի-մէք օլտուղու աշիքեար օլուպ, պի-տայէթի քիշատընտան չիմտիյէ գա-տար իսէ, բէք աղ էրպապը մէրագ թարաֆքնտան զիւարէթ գէլընմբշ օլ-տուղունտան, պունուն կէչտիյի մա-հէլլէր հագգընտա պաղը թաֆսիլաթ ալթասը մինասիպ կէօրիւլիւշ տիւր։

Շըմէնտբֆէր, մէտէնիյէթ բէհ-պէրի մագամընտա, Բումէլի սահրալա-ընա կիրտի վէ եագընտա Տէրսաա-տէթ իլէ Մարիցցա նամ միւմկինի օվա պէյնինտէ պիր վասթաի իթթիսալ (միութեան կէտ) օլաճագ տբր։

Ինք էվվէլ շունու պէեանէ միւսա-րաաթ իտէրիզ քի մէզքիւր խաթթ իւ-զէրինտէ հօլճուլուգ իթմէք թէհլի-քէլի տիր տէյի պիր վագթտան պէ-րու կէղէն թէվաթուր պիէսաս վէ ա-բաճիֆտէն իպարէթ տիր, հէր եէնի շըմէնտբֆէր խաթթ, իպթիտա իշլէ-մէեէ պաշլատըղը սըրատա, պաղը ու-ֆագ թէֆիէք գաղալար վուգու պու-լուր. խաթթն ալթընտա օլան թօբ-րագ ալբշալը տբր վէ պաղը մահէլ-լէր թամիր օլունմաղտան էվվէլ, պա-ղը քէրրէ վակօնլարըն խաթթտան տի-շարը չէրգմասը իհթիմալ տբր, ֆագաթ, պու սէպէպլէ, խաթթն ֆէնա եա-բըմբշ օլտուղունա գահիպ օլմագ լա-ղըմ կէլմէզ, պա խուսուս չիմտի, խաթ-թը մէզքիւր, կէրէք թարիգին մէթա-նէթի, վէ կէրէք արապալարըն ճինսի, վէ կէրէք իշլէթիլմէսինին խուսուսլա-ըընճա, միւքէմմէլ պիր հալտէ պու-լունմագտա տբր։

Նասրլ քի մալիւմ տիւր, Զաթալճա չիւպէսի, Սիրքէճի իսքէլէսինտէն եէ-տի գուլէնէ օլան չիւպէսի իլէ պէրա-պէր աշըմբշ, վէ հօլճուլար էվվէլքի կիպի, Եէտի գուլէ ըսթասիօնունա կիթմէեէ մէճպուր օլմագսըղըն, Սիր-քէճի իսքէլէսի ըսթասիօնունտան շը-մէնտբֆէրէ պինմէքտէ պուլունմուշ տուր։ Սիրքէճի իսքէլէսինտէ օլան ըս-թասիօն, մուվագգաթ օլտուղու հալ-տէ, խայլիճէ կէնիշ օլուպ, ալթ գաթ-տաքի պիլէթ. ֆիրուսթինէ մախսուս մահէլլէր իլէ հօլճուլար իչին պէքլէ-նէճէք սալինլար, վէ իքինճի գաթտա իտարէխանէ իլէ պաղը մէմուրլարըն օտալարը վար տբր։ Սիրքէճի իլէ Նար-լը գարու պէյնինտէքի եէնի թարիգ թարիֆէ միւհթաճ օլմաեբպ, Սարայ պուրնունտան պաշլաեարագ, պիր թա-ռաֆը Մարմարա տէնիզի, վէ տիկէր թարաֆը, խութանպօլ հարիքի քէպի-բինին պրրագտբղը վիրանէլէր օլտու-ղու հալտէ, Եէնի գարու վէ Տավուտ բաշանըն ուֆագ ուֆագ ախշապ խա-նէլէրի էօնինտէն կէչէր։ Մէղքիւր ախշապ խանէլէր, հօլճուեա կիւղէլ պիր մէնզարէ կէօսթէրմէղ իսէ տէ, Եէտի գուլէ կէչիլիպ, Թախթալը պաղ-չէ վէ Մագրբ քէօյ չայբրլբդլարբնա չբդբլտրղը հալտէ, հօլճուլուգ տահա էյլէնճէլի օլուր։

Այիսթէֆանօսա գատար վակօնլար չարուգ եիրիւթիրիւլիր վէ հէմտէ օլաեա գատար վակօնլարտա խայլի հօլճու պուլունուր, ֆիւչիւք չէքմէ-ճէտէն էօթէեէ չօղ հօլճու օլմատբ-ղընտան, վակօնլարբն պիր գբսմբ օ-բատա պրրագբլբը վէ Զաթալճաեա, պիր գաչ վակօնտան իպարէթ օլան պիր գաթար կիտէր։ Ֆիւչիւք չէքմէ-ճէտէ ալթմբշ պապ իանէ գատար պու-լունուպ, սբթմա սէպէպի իլէ, շըմէն-տբֆէր ամէլէսի, էրէյլիեէ նադլ օլու-նալը, օրասը խալի գալմբշ իսէ տէ, տահա պաղը տէսթկեահլար պուլու-նուպ, իւզէրլէրինտէ իւչ ըէնկլի պան-տէրալար թէմէվվիւճ իտէն իչկի պա-բրագալարբ տախի, Իթալեան վէ Ֆբ-բանսբզ ամէլէ պուլունտուղունա իշա-բէթ իտէր։ Օրանքն ըսթասիօնունտան հարէքէթ օլունտուղու հալտէ, թա-ռիդ, շըմալէ տօղրու կիտիպ, Զէքմէ-ճէ կէօլիւնիւն սօլ թարաֆքնտան կէ-չէր, իմալաթ զէմանքնտա, լօգօմ-թիվէրին սուեու, մէզքիւր կէօլտէն ալընբը իտի։ Օրատան, խաթթ, գբ-եբեբ պբրագբպ, սէրտարբը էքրէմմէր-հումուն չիֆթլիյինին պիր գօլունտան կէչէրէք, եարբմ պուրկազ ճիվարընտա եինէ կէօլիւն շըմալ գբեբսընա վասբլ օլուր։

Օրատա էթրաֆքն կէօրիւնիւչիւ թէպտիլ իտէր, վէ խաթթ, Մարմարա տէնիզինի արգատա պբրագբպ, Օմէր-լի նամ գաեալբդ օվաեա կիրէր վէ տէնիզտէն 132 մէթրօ եիւքսէքլիքտէ օլան տիկէր պիր պօղազա գատար չբ-գար. մահէլլի մէզքիւրտէ Հատէմ քէօյիւնիւն եագընլարընտա տէրինճէ պիր հէնտէք գազբմբշ տբր։

Մէզքիւր Հատբմ-քէօյիւ, Օմէրլի իլէ Զաթալճա սահրասը պէյնինտէ օ-լուպ, օրատա տախի Զաթալճատա օլ-տուղու կիպի, Իթալեատա վագբ Լօմ-պարտիա ըսթասիօնլարընէն նիւմունէ-սինէ թաթալիգէն, կիւղէլ պիր ըսթա-սիօն եաբբմբշ տբր։

Հատբմ քէօյիւնտէն էօթէտէ, եօլ պիրազ տիք օլուպ, անտէն սօնրա, Պէօյիւք Զէքմէճէեէ տօղրու էնիլիր վէ կէօլ տախի կէօրիւնիւր։ Պուրատա էնիշ օլմասը հասէպի իլէ, թարիգ պիր աղ տօլաշբպ, Պաղչէ քէօյիւ նամ թաթար գարիյէսի ճիվարընտան վէ Գարա սու սահրասընտան կէչիպ, Զաթալճա ըսթասիօնանա վասբլ օլուր։ Պու ըս-թասիօն, Ֆիւչիւք Զէքմէճէտէն էլլի քիլօմէթրօ մէսաֆէտէ տիր, Զաթալ-ճա գասապասը, արատա պիր թէրիէ պուլունմասընտան նաշի, կէօրիւլմէղ իսէ տէ, քիչիւք պիր նէհրտէն կէչի-լիպ, պարկիր իլէ եիրմի տագբպատա օրաեա կիտիլիր։ Զաթալճա գասապա-սընտան, ըսթասիօնա գատար, հիւ-քիւմէթի սէնիյէ թարաֆքնտան, շը-մէնտբֆէր խաթթընքն մէնֆաաթը իչին ինչասը թահիւտ օլունմուշ օլան ատի եօլլարտան օլարագ պիր եօլ ին-չա օլունաճագ իտի իսէ տէ, հէնուզ ինչա օլունմամբշ տբր։ Դասապայի մէղ-քիւրէտէ, պիր Ֆրանսբզ, պիր օթել աչմբշ վէ շըմէնտբֆէր ըսթասիօնու կէ-նիշ օլտուղունտան, օրատա տախի պիր Աշմանեալը մուվագգաթ ստուրէթտէ պիր լօգանթա աչմբշ տբր. ըսթասիօնա եագբն օլան պիր մահէլլտէ տախի, սահիպի օլան պիր Օսմանլը թարաֆքն-տան պաշգա պիր օթել իլէ գահվէխա-նէ եարտբրբլմագտա տբր։

Ֆիւչիւք չէքմէճէտէն Լտիրնէեէ գատար, խաթթն իմալաթը, իլթի-զամ թարիգի իլէ, շըմէնտբֆէր իմա-լաթը ումումիեէսի գումբանեասը թա-ռաֆքնտան թահիւտ օլունմուշ օլտու-ղունտան, մէզքիւր գումբանեանքն Զաթալճատան էօթէտէ իճրա իթթիյի ամէլիեաթտան տախի պիրազ պահս ի-տէլիմ։ Պու գումբանեա, իթալեա, վէ Ֆրանսա, վէ Իսբանեատա խայլի շըմէնտբֆէրլէր եարմբշ տբր, վէ միւ-հէնտիսլէրինին մէհարէթի, մալիւմի ամմէ տիր։

Զաթալճատան էօթէտէ իմալաթ, բէք չօղ իլէրի վարմբշ վէ գումբան-եանքն դայրէթ վէ իգտամաթը իլէ, Էտիրնէեէ գատար խաթթ, գօնթ-բաթտա կէօսթէրիլէն մէօհլէթտէն պիր գաչ հաֆթալար էվվէլ խիթամ-բէղիր օլուր տէյի զանն օլունապիլիր։ Հաթթա, Զաթալճատան 150 քիլօ-մէթրօ ուզագտա օլան Սինէքլի նամ մահէլլէ գատար պիր լօգօմթիվ կիթ-միշ տիր. պու այքն նիհայէթինէ գա-տար Զաթալճատան գբրդ ալթը քի-լօմէթրօ ուզագտա պուլունան Զօրլու-եա գատար լօգօմթիվ կիտէճէկինտէն, օ հալտէ Տէրսաատէթտէն Զա-թալճաեա գատար 157 քիլօմէթրօ շը-մէնտբֆէր քիչատ օլունմուշ օլուր։

Զաթալճատան Զօրլուեա օլան խաթ-թքն կէչտիյի մահէլլէրտէ խայլի էնիշ եօղուշ օլուպ, խէք էվվէլ Գարա սու օվասընտան իլէրի վարբբ վէ պատէհու եավաշ եավաշ Հասան խան նամ մա-հէլլէ չբգբլբը, վէ օրատան պիր թա-ռաֆտան Սիլիվրի վէ Մարմարա տէնի-զի վէ տիկէր թարաֆտան Գարա տէ-նիզ կէօրիւլիւր։ Խաթթը մէզքիւր իւ-զէրինտէ, տէօրթ ըսթասիօն եաբբլա-ճագ տբր, եանի, Գապաճատա, Սի-նէքլիտէ (Պէօյիւք Խան) Զէրքէզ քէօյ-տէ վէ Զօրլուտա։

(Լ. Հէրբլո)

. . . խմբագիր.

Ազիզիյէ թատրոնը՝ սեպտ. 2 ի գի-շերբ թատերախաղ մը ներկայացուե-ցաւ, շատ գոհ եմ որ ընկերոջս դբրդ-մամբ այս անգամ կանոնաւոր ներկա-յացում մը տեսնելու պատիւն ունե-ցայ. վասն զի ասկից առաջ այս ան-գամուան պէս շռայլ գովասանութեամբ լի աղդարարութեամբ թատրոնը գբտ-նուեր եմ. . . ուր ինձի նման շատերը ղղվացին ներկայ բլլալնուն, երբ տեսան որ յայտարարութեան մէջ պարունակ-ուած բաղմաթիւ խոստումները անհամ և անլի կերպով կատարուեցաւ, գբբ-խաւորաբար «Ես իմ որդիս եմ» անուն կատակախաղը գաղղիերէն կատակեր-գութեան նմանողութիւնն էր. շատ գոհ եղանք որ նոյն գիշերը «Ծաղկէ փունջ» պարը ամենէն վերջը ներկա-յացուցին, որով գոնէ փոքր ի շատէ անկէց առաջ եղած ներկայացման գէշ աղդեցութիւնը մոռցնել տուաւ։

Բայց իմ դիտողութիւնս նոյն գի-շերուան ներկայացման վրայ խօսիլ չէ. վասն զի այդ ընտրութիւնը անշուշտ սխալման մը արդիւնքը եղած բլլալու է. ուստի գանք մեր նպատակին։

Վերոյիշեալ գիշերը «Լիոնի սուրհան-դակ» անուն խաղն էր ներկայացուա-մը, այս թատերգութեան վսեմու-թիւնը, խոր տպաւորութիւն մ՚ըրաւ վրաս, ինչպէս նաև ներկայ գտնուող-ներուն վրայ, վասն զի ամբողջ հան-դիսականքս ափի բերան հիացած է-ինք, լռութիւնը կը թագաւորէր թատ-րոնին մէջ, ոչ ոք չէր համարձակիլ շարժիլ վախնալով որ չբլլայ թէ այդ հետաքրքրաշարժ խաղին հիւսուած-քէն մաս մը կորսուի. իսկ դերասանք գողցես այս հիացումէն ոգեւորուած, և առաւել իրենց ճիգը կը կրկնա-պատկէին, որով խաղը դերասանց կեր-պով կը ներկայացուէր. մանաւանդ արգոյ Պ. Ֆասուլեաճեանը որ գրեթէ խաղին դիւցազն էր, և իւր նշանաւոր տաղանդի մը տէր բլլալը կը յայտնէր երկու հակառակ կրքերը բացատրելու մէջ՝ այսինքն չարագործի և բարեգոր-ծի դերերը, որոնք գործողները հա-մանուն բլլալնուն պատճառաւ, մէկ անձ մը կը ներկայացնէր. բայց զար-մանալին այն էր որ երբ բարեգործի դերը կը կատարէր, բոլոր հանդիսա-կանքս յարտասուս կը՞ շարժէր և երբ չարագործ կը ներկայանար, զանոնք յա-տելութիւն կը դրդէր.—գովելի յատ-կութիւն։

Իսկ Տ. Պայծառի գալով, որ պան-դոկի մը մէջ միամիտ ծառայի մը դե-րը կը կատարէր, շատ բնական և կա-տարելապէս ձեւացուց, շնորհակալու-թեան արժանի են նաեւ Օր. Գարա-գաշեաններ, Պ. Պէնկլեան, Պ. Նալեան, և Պ. Ռշտունի, որոնք իրենց դերերը խիստ շքեղ և բնական կերպիւ ներ-կայացուցին, որով խաղը առ հասա-րակ աղէկ ներկայացուեցաւ, կերեւայ թէ Մեծ. վարչութիւնը նախանձախնդ-իր է աղէկ դերասաններ ունենալու, մանաւանդ ասանկ փոքրիկ թատրոնի մը մէջ։

Բայց կը փափաքինք որ տեսարանին վրայ պէտք բլլալիք գործիքներուն ևս նոյն ուշադրութիւնը տարուի. որ-պէս զի նոյն գիշերուան պէս ատբր-ճանակներու պակասութիւն չբլլայ. ո-րոնք պայթելու կարողութիւն չունէին, ասով հանդերձ փառք պատիւ վար-չութեան որ միշտ բարձր խաղեր ներ-կայացնելու համար պէտք բլլալիքները ձեռք ցգած է, որով ինչպէս այն գի-շերը կը խօսուէր «Մոնթէ Քրիսթօ» և «Թափառական Հրեայն» ներկայացու-ցած է այս խումբը. մանաւանդ նոյն գիշերը ի փորձ դրուած խաղերուն մէջ տեսնուեցաւ «Թշուառները» իրօք թէ այս վսեմ խաղերը ինչպէս ներկայացուելուն վրայ զարմանքս պիտի շարժէին, եթէ Լիոնի սուրհանդակը տեսած չբլլայի. ուստի ասկէց առաջ շքեղ ներ-կայացում մը ըսուած անճոռնի խաղե-րուն պատճառաւ սխալմամբ դերասա-նական խմբին կարողութիւնը ինքնի-բենս դատելով այս անգամ գտնուիլ չուզելս կը զղջամ, և հրապարակաւ թէ Մեծ. վարչութեան. և թէ մեծարգոյ դերասանական խմբին, շնորհակալու-թիւնս յայտնելով կը բաժնուիմ Պոլի-սէն դէպի Վիէննա. Պոլսոյ մէկ ամբ-ուան մէջ տեսած այս մէկ ներկայա-ցումս միշտ ի մտի ունենալով։

Բայց յառաջ քան հրաժարականս տալս, բարեկամական խորհուրդ մը կուտամ Մեծ. վարչութեան, որ խա-ղերու ընտրութեան մասին լաւ դգու-շութիւն ընէ. վասն զի կարելի՞է որ ինձ նման շատ օտարականներ միայն երկու ներկայացում կարենայ տեսնել և անոր վրայ ստիպուի դատել թէ վարչութիւնը և թէ դերասանական խումբը։

Կաղաչեմ. . . խմբագիր, սոյն յօդ-ուածը Ձեր աղդօգուտ և պատուական թերթին մէկ անկիւնը զետեղել բարե-հաճիք։

Որով մնամ և այլն

1872 սեպտ. 4 Ա. Խաճատուր

Իսկիւտար

ՍԱՀԻՊ ԴԱՎԹԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Ե. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

Գալաթատա բէնճէմիլիկ բազարընտա
Ն. 29 Խասի Խանընտա